

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये
मागासवर्गीयांसाठी आरक्षित असलेल्या
प्रभागातून निवडून आलेल्या सदस्याने
विहित कालावधीत वैधता प्रमाणपत्र सादर
न केल्यास करावयाच्या कार्यवाहीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: एमसीओ-२०१६/प्र.क्र.३१३/नवि-१४

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-३२.

दिनांक:- १० जानेवारी, २०१७

वाचा : (१) शासन परिपत्रक, नगर विकास विभाग क्रमांक: एमसीओ-२०१६/प्र.क्र.४६/नवि-१४,
दि.२८ मार्च, २०१६.

(२) मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी रिट पिटीशन क्र.१०४७८/२०१४ मध्ये
दि.०९.१२.२०१६ रोजी दिलेला निर्णय.

परिपत्रक:-

राज्य विधिमंडळाने पारीत केलेल्या महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (दुसरी सुधारणा) अधिनियम, २०१५ (महाराष्ट्र अधिनियम क्र.१३/२०१५) अन्वये मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम व महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ मध्ये सुधारणा करण्यात आल्या आहेत.

२. त्यानुसार, महानगरपालिका, नगरपरिषदा/नगरपंचायती इत्यादींच्या राज्य निवडणूक आयोगाने जाहीर केलेल्या कार्यक्रमानुसार ज्या सार्वत्रिक किंवा पोटनिवडणुकांकरिता नामनिर्देशन पत्र भरण्याचा शेवटचा दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१७ किंवा त्यापूर्वीचा असेल, त्याबाबतीत अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती किंवा यथास्थिती नागरिकांचा मागास वर्ग यांच्याकरिता राखीव असलेल्या जागेसाठी निवडणूक लढविण्यास इच्छुक असलेल्या व्यक्तींना वैधता प्रमाणपत्र देण्यासाठी त्यांनी पडताळणी समितीकडे सादर केलेल्या अर्जाची सत्य प्रत किंवा अन्य कोणत्याही अर्जाची सत्य प्रत किंवा अन्य कोणताही पुरावा नामनिर्देशन पत्रासोबत सादर करण्याची मुभा देण्यात आली आहे. तथापि, निवडून आल्याचे घोषित झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या मुदतीत वैधता प्रमाणपत्र सादर न केल्यास त्यांची निवड भूतलक्षी प्रभावाने रद्द करण्याबाबत सदर अधिनियमात तरतूद आहे. त्याचप्रमाणे महापौर व नगराध्यक्ष यांच्या निवडणुकीसंदर्भात उपरोक्तप्रमाणेच तरतूद करण्यात आली आहे.

३. उपरोक्त अनुषंगाने शासन परिपत्रक, नगर विकास विभाग दि.२८.०३.२०१६ अन्वये राज्यातील सर्व जिल्हाधिकारी (बृहन्मुंबई वगळून) व सर्व महानगरपालिका, आयुक्त यांना अधिनियम क्र.१३/२०१५ च्या तरतुदीनुसार त्यांच्या अधिपत्याखालील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या

निवडणूकींमध्ये मागासवर्गीयांसाठी आरक्षित असलेल्या प्रभागातून निवडून आलेल्या; परंतु ६ महिन्यांच्या कालावधीत वैधता प्रमाणपत्र सादर न केलेल्या सदस्यास अनर्ह ठरविण्याबाबतचे प्रस्ताव नगर विकास विभागातील त्यांच्या संबंधित प्रशासकीय कार्यासनाकडे सादर करावेत, अशा सूचना देण्यात आल्या आहेत.

४. अधिनियमातील तरतुदीनुसार आरक्षित पदावर निवडून आलेल्या सदस्याने निवडून आल्याचे घोषित झाल्याच्या दिनांकापासून ६ महिन्यांच्या आत जात वैधता प्रमाणपत्र सादर न केल्यास संबंधिताचे सदस्यत्व अनर्ह/रद्दबातल ठरते. त्यामुळे, त्यांनी **Undertaking** दिल्यानुसार विहित मुदतीत जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक आहे.

५. मा.उच्च न्यायालयाच्या पूर्णपीठाने रिट पिटीशन क्र.१०४७८/२०१४ मध्ये दि.०९.१२.२०१६ रोजी दिलेल्या न्यायनिर्णयामध्ये खालीलप्रमाणे प्रमुख निरीक्षण नोंदविले आहे :-

In the result, we hold that the time limit of six months prescribed in the two provisos to Section 9A of the said Act, within which an elected person is required to produce the Validity Certificate from the Scrutiny Committee is *mandatory*.

Further, in terms of second proviso to Section 9A if a person fails to produce Validity Certificate within a period of six months from the date on which he is elected, his election shall be deemed to have been terminated retrospectively and he shall be disqualified for being a Councillor.

Such retrospective termination of his election and disqualification for being a Councillor would be automatic and validation of his caste claim after the stipulated period would not result in restoration of his election.

६. अधिनियमातील तरतुदीनुसार आरक्षित पदावर निवडून आलेल्या सदस्याने निवडून आल्याचे घोषित झाल्याच्या दिनांकापासून ६ महिन्यांच्या आत जात वैधता प्रमाणपत्र सादर न केल्यास संबंधिताचे सदस्यत्व अनर्ह/रद्दबातल ठरते. त्यानुषंगाने, आरक्षित पदावर निवडून आलेल्या उमेदवारांच्या बाबतीत त्यांनी जात वैधता प्रमाणपत्र पडताळणी समितीकडे सादर केलेल्या अर्जाबाबत विहित मुदतीत निर्णय होणे आवश्यक आहे. त्यानुषंगाने याबाबत नगर विकास विभागाशी संबंधित ३ अधिनियमात करण्यात आलेल्या उपरोक्त नमूद तरतुदींच्या अनुषंगाने अशा उमेदवारांच्या जात प्रमाणपत्राच्या वैधतेबाबत विहित मुदतीत निर्णय घेण्याबाबत संबंधित समित्यांना सूचित करण्याबाबत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग तसेच, आदिवासी विकास विभाग यांना स्वतंत्ररित्या विनंती करण्यात आली आहे.

७. त्याअनुषंगाने, राज्यातील सर्व महानगरपालिका आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांनी नागरी स्थानिक संस्थांमधील आरक्षित पदांवर उपरोक्त तरतुदीच्या आधारे निवडून आलेल्या सर्व संबंधित सदस्यांची नावे व त्यांना अधिनियमातील तरतुदीनुसार अनुज्ञेय असलेली सहा महिन्यांची मुदत संपुष्टात येण्याचा दिनांक याबाबतची माहिती तयार करून हा सर्व तपशिल संबंधित जात प्रमाणपत्र पडताळणी समितीच्या तात्काळ निर्देशनास आणून द्यावा. त्याचप्रमाणे अशा प्रकरणांचा निपटारा विहित मुदतीत होण्याच्या अनुषंगाने संबंधित समित्यांकडे आवश्यक पाठपुरावा करण्यात यावा.

८. उपरोक्त शासन परिपत्रकातील सूचनांनुसार राज्यातील सर्व महानगरपालिका आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांनी यासंदर्भात आवश्यक कार्यवाही तातडीने करावी.

९. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१७०११०१२४७११८१२५ असा आहे. सदर परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षंकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ज. ना. पाटील)

सह सचिव

प्रति-

१. मा.विरोधी पक्षनेते, दोन्ही सभागृह, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई.
२. सर्व सन्माननीय विधानसभा/विधानपरिषद व संसद सदस्य.
३. मा.राज्यपाल महोदय यांचे सचिव.
४. मा.मुख्यमंत्री महोदय यांचे प्रधान सचिव.
५. सर्व मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
६. मा.राज्य निवडणूक आयोग यांचे कार्यालय.
७. मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक.
८. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग.
९. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११. मुख्यमंत्री महोदय यांचे जनसंपर्क अधिकारी.
१२. सर्व विभागीय आयुक्त.
१३. सर्व जिल्हाधिकारी.
१४. राज्यातील सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त.
१५. राज्यातील सर्व नगरपरिषदा/नगरपंचायती यांचे मुख्याधिकारी.
१६. सर्व मंत्रालयीन विभाग.
१७. प्रधान सचिव (नवि-१)/सचिव (नवि-२) यांचे स्वीय सहाय्यक.
१८. विभागातील सर्व सहसचिव/उपसचिव.
१९. विभागातील सर्व कार्यासने.
२०. निवडनस्ती (नवि-१४)